

เข้าวัดทำไม

ชยสาร ภิภาฯ

เข้าวัดแล้ว

สักแต่ว่าไหว้พระพอเป็นพิธี

ทำบุญบำรุงวัดตามประเพณี

แล้วออกไปชมต้นไม้ก่อนกลับ

ไม่ใช่ว่าไม่ดี ดีอยู่หรอก แต่ยังดีไม่พอ

ศาสนา ธรรมะ เป็นสิ่งที่ต้องห้อมเข้ามาชำระ

หาอุบายแก้ข้อบกพร่องที่อยู่หัวใจ

เสริมสร้างสิ่งที่ดีงาม

อย่างนี้คือการเข้าวัดที่เจ้าทำ

ได้ทั้งวัดปฏิบัติ

ได้ทั้งเครื่องวัดตัวเอง

เขารัดทำไม้

บางคนที่มาวัด เข้ามากราบอาตมาในศาลา ชมว่า “ที่นี่ร่มรื่น ดีนะครับ น่าอยู่” เสร็จแล้วก็กราบลากลับบ้าน เขาได้บุญใหม่ คงได้เหมือนกัน แต่เสียดายว่าไม่ได้มากกว่านั้น

ประโยชน์ประการแรกที่เกิดจากการเข้าวัดป่า คือการสัมผัสกับธรรมชาติ มองไปทางไหนไม่มีป้ายโฆษณา ไม่มีสิ่งใดบาดตา หรือกระตุ้นกิเลส กายกับใจรู้สึกเย็นลงทันที แค่นี้ก็เป็นบุญอยู่แล้ว แต่ในระยะยาวคงจะมีผลต่อชีวิตน้อย ฉะนั้นถวายนานแล้ว หลวงพ่อประธานสงฆ์ว่าง ให้ไปสนทนาธรรมกับท่านบ้างก็ดี สนทนาไม่เป็น ขอท่านเมตตาให้ธรรมะสักข้อหนึ่งก็ได้ ท่านไม่ว่างหรือเราไม่กล้าจริง ๆ ก็ไปหาที่เงียบแล้วนั่งสมาธิสักเล็กน้อยก่อนกลับ เข้าวัดอย่างนี้ครูบาอาจารย์ท่านชื่นใจ

เข้ามาในวัดคือเข้าในแดนอภัย เป็นที่ปลอดภัยจากการเอารัดเอาเปรียบกัน เป็นที่ ๆ ไม่ต้องมีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน อยู่วัดไม่ต้องแข่งขันกับใคร ไม่ต้องระวังใคร ไม่ต้องยุ่ง สังคมไทย โชคดีที่มีที่ ๆ ประเสริฐอย่างนี้ เป็นที่ที่สนับสนุนส่วนที่ดีของมนุษย์

และเป็นที่ชุมนุมของคนดีและผู้ที่ต้องการเพิ่มความดีของตน

ถึงจะมีเวลาจำกัด เข้าวัดแล้วไม่ต้องรีบ วันหนึ่งอย่ามีรายการแน่นเกินไป ญาติโยมบางคนจะ วันหนึ่งไปทำบุญถึงสิบวัดก็มี หัวหน้าทัวร์เดินเข้าศาลาหน้าเคียด ดุณาฬิกาตลอดเวลา เจ้าอาวาสองค์ใหม่ให้โอวาทนานไปหน่อย (เช่น อาตมา เป็นต้น) ก็ชักกระวนกระวายไปเยี่ยมวัดเอาพอดีกับเวลา พอดีกับกำลังไม่ดีกว่าหรือ บุญคือชื่อของความสุข และอย่าลืมนว่าการเดินทางแสวงบุญไม่ใช่การไปหาสิ่งนอกตัวเรา ที่แท้เป็นการแสวงหาโอกาสบำรุงบุญซึ่งอยู่ในใจเรา ตั้งแต่ยังไม่ออกเดินทาง

วัดเป็นที่อยู่ของพระสงฆ์ เข้าวัดแล้วให้สังเกตความเรียบร้อย ความเรียบง่าย ความสะอาดสะอาดอัน ดูความสำคัญของพระภิกษุ สามเณร ระลึกว่ายังมีผู้มุ่งมั่นในชีวิตพรหมจรรย์เพื่อประโยชน์ตน และผู้อื่นเหมือนสมัยก่อน ยังไม่เสื่อม น่าเลื่อมใส พิจารณาว่า ท่านกำลังสืบต่ออายุของบรมพระพุทธานุชาแล้วเราทำบุญกับท่าน เราก็มีส่วนในการบำรุงพระศาสนาเหมือนกัน คิดถูกทางแล้วจะเกิดปีติ หลวงพ่อผู้เป็นประธานสงฆ์ให้ข้อคิดอะไรก็ตั้งใจฟัง และพยายามจำไว้ เพื่อเป็นของดีติดตัวกลับบ้าน

ในพระพุทธศาสนา เราทุกคนต้องเป็นนักศึกษา การศึกษาคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ก็คือการตั้งใจศึกษาเรื่องของเราเอง เพราะธรรมชาติของพระองค์ทั้งหมดทั้งสิ้น มีความมุ่งมั่นอยู่ในสองเรื่อง คือหนึ่งการเปิดเผยธรรมชาติของมนุษย์ และสองการชี้แนะแนวทางปฏิบัติต่อธรรมชาตินั้นให้ถูกต้อง เพื่อการ

พันทุกข์โดยสิ้นเชิง สองเรื่องเท่านั้น เราเกิดเป็นมนุษย์และเป็นพุทธมามกะแล้ว เราคิดว่าเรื่องความเป็นมนุษย์ของเราบ้างน่าจะดี เหตุผลก็คือเราไม่อยากเป็นทุกข์ ก็ต้องฝึกการปฏิบัติต่อธรรมชาติ ทั้งภายนอกและภายในด้วยปัญญา เพื่อไม่ให้เป็นทุกข์ เพราะชีวิตเราจะปลอดทุกข์เองโดยไม่ต้องปฏิบัติเป็นไปไม่ได้

ฉะนั้นเราต้องสนใจศึกษาธรรมะ ธรรมะไม่ได้เกิดอยู่ที่อื่นไกล หากเกิดที่กาย ที่วาจา ที่ใจของเราแต่ละคน แต่เราจะโน้มธรรมะเข้ามาสู่ใจเพื่อประโยชน์สุขของตัวเอง ครอบครวั และสังคมที่เราอยู่อาศัย ไม่ใช่ของง่ายเลย ต้องฝึกความเคยชินและนิสัยเก่าพอสมควร ในเบื้องต้นเรายังอ่อน ต้องการกำลังใจจากข้างนอกค่อนข้างมาก ท่านจึงให้เราคบผู้ที่ศึกษาดีแล้ว ปฏิบัติดีแล้ว เพื่อได้วิธีที่ถูกต้อง และได้ความมั่นใจว่าการปฏิบัติมีผลจริงไม่เหลือวิสัย ส่วนมากผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติอย่างเอาชีวิตเป็นเดิมพันมักเป็นนักบวช ท่านจึงให้เราเข้าวัด

เข้าวัดต้องเข้าใจให้เป็น ถ้าหากเราไม่คิดทำความเข้าใจกับธรรมชาติของตัวเอง ไม่สนใจชีวิตของเราว่ามันคืออะไรกันแน่ ไม่อยากพัฒนาตน การเข้าวัดก็จะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร เหมือนคนกำลังไม่สบายเข้าไปในโรงพยาบาล เพื่อบริจาคทรัพย์บำรุงโรงพยาบาล โดยไม่คิดรักษาโรคของตัวเอง เพราะยังไม่เจ็บมากก็เลยเสียเวลา โรคของเราคือความทุกข์ สาเหตุสำคัญคือการไม่รู้จักรักตัวเอง ตามความเป็นจริง ไม่รู้จักรักตัวเองก็ถูกหลอกง่าย พร้อมที่จะตกเป็นเหยื่อของสิ่งมายาทั้งหลายอยู่เสมอ แม้แต่ดินรนเพื่อจะได้สิ่งที่ชอบ และเลี้ยงสิ่งที่ไม่ชอบอยู่เสมอ เชื่องมภายในร่างกาย และจิตใจว่า

เป็นเราเป็นของเรา ก็ยอมไม่เห็นความไม่เที่ยง และความไม่มี
เจ้าของของชีวิต

การปฏิบัติธรรมเท่านั้น ที่จะช่วยให้เราเป็นอิสระจากกิเลส
ได้ การทำบุญอย่างเดียวไม่ปฏิบัติ ถึงจะทำให้มีสิ่งยึดเหนี่ยวอยู่ใน
ใจบ้าง แต่มันไม่มั่นคง ลึก ๆ แล้วเราจะยังอยู่ในสภาพเดิม คือ
เคี้ยวคว้างอยู่เหมือนเรือเล็ก ๆ กลางทะเลอันกว้างใหญ่ มีเข็มทิศก็
ใช้ไม่ค่อยเป็น มีสมอก็ไม่รู้จักทอด เอาแต่ประดับประดาเรือก่อน
อัปปาง ชาวพุทธเราควรสนใจวิธีอุตุ วิธีวัดน้ำบ้าง จะได้เอาตัวรอด
ได้ หากไม่สนใจศึกษาเรื่องตัวเอง เข้าวัดแล้วสักแต่ว่าไหว้พระพอ
เป็นพิธี ทำบุญบำรุงวัดตามประเพณี แล้วออกไปชมต้นไม้บ้างก่อน
กลับ ไม่ใช่ว่าไม่ดี คืออยู่หรือก แต่ยังดีไม่พอ ศาสนา ธรรมะเป็น
สิ่งที่ต้องน้อมเข้ามาเป็นเครื่องชำระ

วัดอยู่ได้เพราะน้ำใจของญาติโยม ลูกศิษย์หลวงพ่อบุชา
รังเกียจการเรียไรที่สุด จึงอยู่ได้ด้วยศรัทธาของญาติโยมโดยแท้
การช่วยทางปัจจัยสำคัญเหมือนกัน แต่พระที่ดีท่านไม่ยินดี
ในเรื่องนี้ สิ่งที่ท่านยินดีที่สุด ชอบที่สุด คือการเห็นผู้ครองเรือน
ตั้งใจปฏิบัติธรรม

ไปวัด ไม่ว่าจะเพื่อทำบุญสุนทาน ไหว้พระ กราบนมัสการครู
บาอาจารย์ หรือไปจำศีลปฏิบัติธรรม พยายามระลึกอยู่เสมอว่า
จุดประสงค์ของเรา ควรอยู่ที่ความดีความสงบและปัญญา ระวังอย่า
วุ่นบุญก็แล้วกัน หรือร้ายกว่านั้น อย่างนั่งในโรงครัวทานอาหารคุยเรื่อง
ทางโลก วิจารณ์เรื่องการบ้านการเมือง พรรคไหนดี พรรคไหนเลว

หรือนินทาถูกเขยลูกสะใภ้ อย่าคุยในเรื่องใดที่เพิ่มกิเลสในใจทั้งของผู้พูดและผู้ฟัง หรือพูดให้ชาววัดแตกแยกกัน ถ้าเป็นอย่างนั้นก็น่าเสียดายเวลาที่สละเข้าวัด เรียกว่าเข้าวัดแต่ไม่ถึงวัด ฉะนั้นมาถึงที่ร่มเย็นอย่าให้มันร้อน ต้องฝึกให้เย็นสิ ตัวเราจึงจะเหมาะสมกับสถานที่ ให้น้อมนำคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาใส่ใจเรา สำนวณกาย วาจา ใจ หาอุบายแก้ข้อบกพร่องที่อยู่ในใจ เสริมสร้างสิ่งที่ดีงาม อย่างนี้คือการเข้าวัดที่เข้าท่า ได้ทั้งวัตรปฏิบัติ ได้ทั้งเครื่องวัดตัวเอง

ในพระพุทธศาสนา วัดเป็นสถานที่สำคัญ แต่ศาสนาที่แท้ไม่ติดอยู่ที่สถานที่ ศาสนาไม่ได้อยู่ที่วัด ไม่ได้อยู่ที่ตู้พระไตรปิฎก ไม่ได้อยู่ที่ไหน มันอยู่ที่เรา อยู่ที่เราแต่ละคน แผ่นดินไหว หรือผู้ก่อการร้ายบุกเข้ามาวางระเบิดหน้าพระประธานวัดป่านานาชาติ จนวัดเหลือแต่หลุมลึก ผู้ที่ยังเหลืออยู่ ต้องอดทน อย่าเพิ่งโกรธ ศาสนาก็ไม่ได้สูญหายไปกับวัดดู ชาวพุทธเราควรสร้างวัดให้พอดีแก่กิจของสงฆ์ และช่วยทำนุรักษาสິงที่สร้างแล้วอย่างดี แต่อย่าเพิ่งลืมนววัดเป็นแค่ที่เอื้อต่อการศึกษาและปฏิบัติธรรม การสร้างศาสนาวัดดูก็ได้บุญอยู่หรอก ได้บุญเยอะ แต่ยังไม่ใช่บุญชั้นเยี่ยมคือความสงบจากกิเลส ยังไม่ถึงสิ่งสูงสุดที่เราควรได้รับจากการเป็นชาวพุทธ วัตถุประสงค์ของการเข้าถึงแก่นแท้ของพระศาสนา

หลักการประพจน์ปฏิบัติธรรมท่านสรุปราย ๆ ว่าต้องมุ่งไปที่การรู้ รู้อะไร รู้ว่านี่คือทุกข์ นี่คือเหตุให้เกิดทุกข์ นี่คือความดับทุกข์ นี่คือหนทางไปสู่ความดับทุกข์ หลักสูตรการศึกษาของเราอยู่ที่สิ่งเหล่านี้

ข้อแรกคือศึกษาให้รู้ว่านี่คือทุกข์ เราจะไปศึกษาที่ตรงไหน ถ้าไม่ศึกษาในตัวของเราเอง เรากำลังทุกข์ใหม่ เราเคยมีทุกข์ใหม่ ในการพิจารณาเรื่องนี้ ขอให้ทราบด้วยว่า คำว่าทุกข์ในที่นี้ไม่ต้อง หมายถึงความเจ็บปวดรวดร้าวอย่างสาหัสณะ ไม่ต้องอกหัก หรือ กัดอกลุ่มถึงขั้นคิดอยากทำลายตัวเอง จึงจะเรียกว่าทุกข์ นั่นก็ทุกข์ แน่นนอน แต่ส่วนมากคนเรานาน ๆ ครั้งถึงจะทุกข์อย่างนั้น หรือชาติ นี้บ้างคนอาจจะไม่เคยเจอทุกข์ขนาดนั้นเลยก็ได้ ความหมายของ คำว่าทุกข์ก็กว้างขวางกว่านั้น คือสิ่งที่เราทุกคนต้องยอมรับก็คือว่า ชีวิตเรายังไม่สมบูรณ์ เรามักมีความรู้สึกอันหนึ่งแฝงอยู่ในใจเสมอ ว่า “อย่างนี้ยังไม่ใช่” ความรู้สึกนี้มีผลต่อชีวิตเรามาก แต่น้อยคน อยากรู้ศึกษาตรงจุดนี้ พระพุทธเจ้าทรงชี้ให้เราเห็นว่า ความรู้สึกว่า “นี่ไม่ใช่” เป็นอาการอย่างหนึ่งของทุกข์ ฉะนั้นอย่าพึ่งเอาหัวมุดลง ไปในทรายเหมือนนกกระจอกเทศ โดยหวังว่าเมื่อไม่เห็นทุกข์แล้ว มันจะหายไปเอง พระองค์พร่ำสอนให้เราหมั่นกำหนดรู้มัน

ความทุกข์ของมนุษย์มีหลากหลาย ในโลกที่สมมติกันว่า เจริญแล้ว ความลำบากเนื่องด้วยปัจจัยสี่ หรือความต้องการของ ร่างกาย ลดน้อยลงมากแล้ว แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า ความทุกข์ ของคนจะลดตามอัตราเลย เพียงแต่เปลี่ยนรูปแบบใหม่ ในโลก ปัจจุบัน โรคทางจิตเพิ่มขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง โรคซึมเศร้ากำลังระบาด ทั่วโลกพร้อมกับความเจริญ แม้นในหมู่เด็กและวัยรุ่นก็มีมากขึ้นทุกปี

มันน่าคิดนะ ว่าทำไมในประเทศที่คนมีเงินมีทองพอที่จะ สบายได้แล้ว มีความสะดวกทางวัตถุมากพอควรแล้ว ทำไมความ

ซีมิเศร่าจึงแพร่หลายเหลือเกิน เป็นไปได้ใหม่ว่าคนสมัยนี้กำลังขาดความฉลาดที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง คือความฉลาดในการกำหนดและการปฏิบัติต่อธรรมชาติของจิต จึงสุขไม่ค่อยเป็น

ส่วนมากคนที่อยู่ในสังคมประเภทนี้ สังคมที่ปริญญาบัตรกลาดเกลื่อน แต่ปัญญาในการดับทุกข์สร้างสุขยังกระทบอณกระแทน คนไม่ซีมิเศร่ามักจะคิดมาก คิดไม่หยุด ฟุ้งซ่าน ตึง เครียด ขี้วิตก ขี้ระแวง ไม่ทานยานอนหลับก็หลับไม่ได้ อย่างนี้คือสัญญาณเดือน ภัยว่าการพัฒนาสังคมที่กำลังล้มเหลว ความผิดปกติหลายอย่าง กลายเป็นความปกติเสียแล้ว ผู้ไม่เข้าวัดหรือไม่ศึกษาและปฏิบัติธรรม ไม่ค่อยเห็นปัญหา สมัยก่อนมนุษย์ส่วนมากอยู่ในชุมชนเล็กคือหมู่บ้าน แต่สมัยนี้คนบ้านนอกไปหางานในกรุง ก้มหน้าก้มตาทำงาน บางทีอยู่เป็นปีไม่รู้จักชื่อของคนที่เห็นทุกวัน อยู่ในที่พลุกพล่านอาจเหงายิ่งกว่าอยู่คนเดียว

เมืองปารีส ประเทศฝรั่งเศสเป็นตัวอย่างหนึ่ง ชาวปารีสอยู่คนเดียวเกือบครึ่งหนึ่งของพลเมืองหกเจ็ดล้านคน อยู่คนเดียวตั้งสามล้านคน ในจำนวนนั้น มีไม่น้อยที่ไม่มีมนุษย์เป็นเพื่อนเลย พวกนี้ชอบเลี้ยงหมาเลี้ยงแมวเป็นเพื่อน ไม่รู้จักคุยกับใครก็คุยกับหมาคุยกับแมว ดีเหมือนกันนะ ไม่ค่อยทะเลาะกัน แล้วอย่างน้อยเขาก็มั่นใจว่าสุนัขหรือแมวที่เขารัก มีเขาเป็นเจ้าของแต่เพียงคนเดียว แต่ก็น่าสงสารเหมือนกัน อยู่ท่ามกลางมนุษย์แต่ไม่รู้จักมนุษย์

นี่คือผลอย่างหนึ่งของความเจริญทางวัตถุที่เห็น ๆ อยู่ คือคนคบคนไม่เป็นมากขึ้น ต้องคบสุนัขคบแมวแทน อยู่ในสภาพ

สังคมที่เต็มไปด้วยความหวาดระแวง ด้วยความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน เทคโนโลยีต่าง ๆ ก็เจริญก้าวหน้ามาก เพิ่มความฟุ้งซ่านและความเบียดเบียนมากกว่าสิ่งที่ดี เดียวนี้ใครใครในต่างประเทศก็โทรไปด่าเขาข้ามทะเลได้สบาย ทุกวันนี้ตำรวจเขามีเทคโนโลยีใหม่ ๆ จับคนชั่วได้ง่ายขึ้น เช่น การตรวจดีเอ็นเอ การใช้คอมพิวเตอร์ประสานงานกัน เป็นต้น แต่พวกเขาเหล่านั้นก็มีความหวาดระแวงเหมือนกัน ต่างคนต่างเจริญ ต่างคนต่างเป็นทุกข์ ไม่เห็นวิแวรว่าจะมีที่จับสินได้เลย สิ่งที่เราเห็นได้ชัดก็คือ คนส่วนมากไม่รู้ว่า เขาอยู่เพื่ออะไร ไม่รู้เขาอยู่ทำไม เมื่อเขาไม่มีเป้าหมายชีวิต ก็กลายเป็นโรคจิต โรคประสาทกันเต็มบ้านเต็มเมือง

ถ้าหากว่าชีวิตเราไม่มีทิศทาง อยู่ไปเป็นวัน ๆ สุดท้ายมักจะป่วย ไม่ป่วยกายก็ป่วยใจ เพราะชีวิตขาดปัจจัยที่ห้าของมนุษย์คือ อรรถ หรือความหมาย ย่อมอ่อนแอ ขอให้สังเกตดูก็แล้วกันว่าเมื่อไรคนเราเห็นว่าสิ่งที่เรากำลังทำอยู่มีความหมายเราก็ก้าวเสียดสะก้าอดทนในการกระทำสิ่งนั้น แต่ถ้าเผื่อรู้สึกว่สิ่งที่เรากำลังทำอยู่ไม่มีความหมาย ถึงจะอดได้ก็ไม่อยากอด ไม่รู้จะอดไปทำไม

ความสำคัญยิ่งของความหมายและเป้าหมายในชีวิตมนุษย์ เป็นสิ่งที่คนสมัยปัจจุบันมักมองข้าม ถึงแม้ว่าลึก ๆ แล้ว ภายในจิตรู้สึกอ้างว้างว่าเหวว่างเปล่า ไม่มีสิ่งใดที่เป็นแก่นสารสาระ トラบาใดที่เรายังไม่เห็นโทษ ก็มัวแต่สะสมวัตตุมัวแต่วิ่งหาโลกธรรม โดยถือหลักเพียงแค่ว่าน่าจะเป็นทางที่ถูก เพราะเป็นทางของคนส่วนใหญ่ คือเอาโลกเอาสังคมเป็นเกณฑ์ แต่คำถามสำคัญที่เราต้อง

ฝันใจถามตัวเองคือ วิธีชีวิตอย่างนี้ได้ผลสมปรารถนาจริงไหม ชีวิตสมบูรณ์แล้วหรือ หรือสมบูรณ์ขึ้นทุกปีใหม่ ในเมื่อสิ่งที่ใจเราต้องการอย่างแท้จริงคือความสุขที่เที่ยง แต่เรากลับเอาแต่โลกธรรมเป็นที่พึ่ง แล้วทำไมจะไม่เหงา ใครที่ยังเอาทรัพย์สินสมบัติเงินทองเกียรติยศ ชื่อเสียงเป็นเครื่องวัดความสำเร็จในชีวิต เรียกว่าเป็นผู้ที่ยังขาดการศึกษาทางอรรถศาสตร์มาก (อาตมาเรียกเอง บัญญัติศัพท์เมื่อคืน) อ่อนความรู้เกี่ยวกับแก่นแท้ของชีวิต หยุดอยู่แค่ระดับประถม ถ้าเป็นอย่างนั้น อายุมากแล้ว ผมยอมดำเนินวิถีตามผิวย่นดิ่งไว้แน่นก็ตาม เราอาจจะหลอกตาคนได้บ้าง แต่ด้านในเราหลอกธรรมชาติไม่ได้หรอก แก่แล้วโดยไม่มีความเป็นนักปราชญ์ปรากฏเลย ก็ขาดที่พึ่ง น่าเสียดาย

ชีวิตที่สมบูรณ์ ชีวิตที่ดีจำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายที่สูงกว่าเพียงแค่ผลตอบแทนจากการทำมาหากิน ต้องมีความหมายสูงกว่าโลกธรรมต่าง ๆ บางคนแม้แต่แสวงหาอำนาจ ต้องการเป็นผู้มีชื่อเสียง โดยลืมไปว่าดังเท่าไรก็ตาม ตายแล้วไม่ก็ปีก็ไม่มีใครจำเขาได้ ขอถามว่าเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้วใครเป็นใหญ่เป็นโตในบ้านเมือง จำได้ไหม ๕๐ ปีที่แล้วคนที่เคยถือตัวถือตนเหลือเกิน เดียวนั้นนอกจากนักวิชาการและผู้ทีศึกษประวัติศาสตร์โดยตรงเท่านั้นที่จำได้ นอกกรนั้นจำเขาไม่ได้เลย ไม่ต้องเอาถึง ๕๐ ปี ๒๐ ปี ๑๐ ปี รัฐมนตรีมีใครบ้าง จำได้ไหม เราจะเอาชื่อเสียงเป็นที่พึ่งในชีวิตได้หรือ

เมื่อคนไม่รู้ว่าเขาอยู่ทำไม ไม่เห็นว่าชีวิตของตนมีคุณค่า อยู่ตรงไหน มักจะหาสิ่งที่อยู่ภายนอกมาเป็นเครื่องยืนยัน ปลอดภัย

ด้วยความกลัวความเกรงใจหรือความนับถือ ที่ได้รับจากลูกน้องหรือคนรอบข้าง อย่างนี้เรียกว่ามนุษย์ไม่ไผ่ คือข้างนอกดูแข็ง แต่ข้างในกลวง

บางคนอยากมีบริษัทมีบริวาร ถือว่ามีบริวารมาก แสดงว่าตนเป็นผู้สำคัญ ต้องการเป็นผู้สำคัญในสายตาของคนอื่น เพราะความองดูภายในแล้วไม่เห็นมีอะไรสำคัญ นอกจากความสำคัญที่คนอื่นเขามอบให้ แต่ถ้าความเคารพนับถือตัวเองและความรู้สึกในคุณค่าของชีวิต ผูกมัดกับคนอื่นหรือสิ่งอื่น เราจะต้องเครียดอยู่ตลอดเวลา เพราะว่าเราไม่สามารถจะบังคับบัญชาให้คนอื่นหรือสิ่งอื่น เป็นไปตามความต้องการของเราตลอดไป ฉะนั้นถึงแม้ว่าอยู่ในสถานที่อันสะดวกสบาย วัตถุสิ่งของพร้อมหมดทุกประการ ก็ยังไม่พ้นจากความกังวลได้ นั่งวิตกว่าถ้าสมมติว่าสิ่งนี้หายไปเราจะทำอะไร จะแย่ แ่อย่างนั้น แ่อย่างนี้ ยิ่งคิดยิ่งกลัว คนที่ยึดติดในสิ่งที่ตนมี ต้องกลัวความไม่มีของสิ่งนั้นเป็นเรื่องธรรมดา กลัวพลัดพรากเพราะว่าเขาความสุขในชีวิตไปผูกพันกับสิ่งอื่นหรือกับคนอื่นมากเกินไป ชีวิตก็ไม่เป็นตัวของตัวเอง จิตใจก็ไม่มีการล้าง

ฉะนั้นพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนให้เรามาศึกษาธรรมชาติของตัวเอง ให้เรารู้ว่าความทุกข์คืออะไร มันเกิดอย่างไร อาจไม่เหมือนที่เราคิด บางคนคิดว่าไม่มีใครรู้จักเรา ไม่มีใครให้เกียรติเราก็คือทุกข์ ไม่มีใครรักเรา ไม่มีใครเคารพเราก็คือทุกข์ หรืออาจจะคิดว่าเราอยู่คนเดียวไม่มีใครสนใจเรา อย่างนี้ก็เป็นทุกข์มาก แต่ถ้าเรากล้าลงมือปฏิบัติธรรม ความคิดจะค่อยเปลี่ยนไป

เราจะเริ่มเห็นความจริงว่า เอ...มันไม่ใช่ซะ ไม่ใช่ทุกซ์ เพราะคนอื่น ทุกซ์เพราะความคิดของตัวเองมากกว่า ทุกซ์เพราะเราต้องการอะไรสักอย่าง เพราะเราเกิดความต้องการ เกิดความอยาก จิตก็เสียศูนย์ ไม่ปกติเสียแล้ว เกิดความคิดผิดว่าเราขาดสิ่งนั้น ถ้าไม่มีสิ่งนั้นแล้วชีวิตเราจะไม่สมบูรณ์ ถ้าเข้มข้นขึ้นมากก็กลายเป็นอุปาทานว่าถ้าไม่มีสิ่งนั้นแล้วเราจะอยู่ไม่ได้ ความสุขในชีวิตต้องขึ้นอยู่กับสิ่งนั้น ขึ้นอยู่กับคนนั้นอย่างเดียว กลายเป็นอุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่นไป

ดังนั้นให้ขยับดูธรรมชาติของตัวเอง ดูความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ว่ามันเกิดอย่างไร มันอยู่อย่างไร มันดับอย่างไร ดูตรงนี้ ปัญญา ความรู้เท่าทันธรรมชาติจะเกิดขึ้น เราก็จะทะลุปรุโปร่งว่าสิ่งทั้งหลายเป็นแค่นี้เอง การศึกษาความไม่แน่นอนต้องตีความเข้มเพราะมีการสออบทุกวัน ตอนเช้าอารมณ์สดใส ตอนสายก็ไม่แน่ ใครมาพูดอะไรไม่ถูกใจเราหรือทำอะไรที่เราไม่พอใจอารมณ์ก็บูด ตอนบ่ายมีใครเอาของขวัญมาให้ จิตใจก็บาน มันตลกเหมือนกัน เอาแน่ไม่ได้ ผู้ไปยึดติดในอารมณ์ว่า เราคืออารมณ์ อารมณ์คือเรา จะเหน็ดเหนื่อยมาก

เวลาจิตใจสดใส...แหม ดีใจเหลือเกิน แต่เวลาอารมณ์เปลี่ยนแปลง เพราะมีการกระทบกระทั่งนอนอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้รู้สึกว่าเราเสียสิ่งที่ดีไป พลัดพรากจากสิ่งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต จิตใจตกต่ำ สงสารตัวเอง ซึมเศร้า ต่อมาก็มีแปรปรวนอีก จิตใจก็สูงขึ้นอีก มันขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่อย่างนี้ เหมือนขึ้นเขาลงห้วย เหนื่อยมาก ผู้มีสติอยู่ในปัจจุบัน อารมณ์อะไรกระทบก็สังเกตผลต่อ

จิตใจโดยไม่สำคัญมันหมาย ไม่ปล่อยให้จิตใจไปปรุงแต่งในเรื่องนั้น
สักแต่ว่ารับรู้รับทราบ

ถ้าหากว่าเราไม่ยินร้ายกับสิ่งที่เราไม่ชอบหรือไม่พอใจ
อารมณ์นั้นจะกำเริบไม่ได้ แต่ถ้าเราหลงว่าสิ่งนั้นกระทบตัวเราโดย
ตรง เรียกว่ามีอัตตาปรากฏอยู่ตรงนั้น ความคิดที่เป็นอกุศลก็ย่อม
เกิดขึ้น และถ้าเราต้อนรับอารมณ์นั้นดีมันก็อยู่นาน อารมณ์ก็จะ
เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้จิตใจเราเศร้าหมองมาก เมื่อจิตใจเราเศร้า
หมองแล้ว การกระทำการพูดก็ไม่ปกติ อาจพูดอะไรที่ไม่ควรพูด ทำ
สิ่งที่ไม่ควรทำ หรือสิ่งที่ควรพูดควรทำ ไม่ได้ทำ การรับทราบ การ
วินิจฉัย การตัดสินใจทุกอย่างก็ผิดเพี้ยนไป เมื่อเรารู้สึกว่าเราทำอะไร
ไม่ถูกต้อง เราก็เลยไม่พอใจตัวเองอีก ไปว่าตัวเองอีก ซึ่งเพิ่มความ
ซึมเศร้าเข้าไปอีก อย่างนี้ก็เป็นวิภูฏะที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเรา

ฉะนั้นท่านให้เราเป็นผู้มีสติ มีสัมปชัญญะ มีความรู้ตัว
ทั่วพร้อม คือรู้อยู่ตลอดเวลา การปฏิบัติไม่มีเสาร้อาทิศย์ ไม่มีพัก
ร้อน เหมือนลมหายใจ หยุดไม่ได้เดี๋ยวอันตราย การรู้นี้ ต้องรู้
อย่างไร รู้ที่อยู่ต่อกายของเรา รู้ที่อยู่ต่อเวทนา รู้ที่อยู่ต่ออาการของจิต
รู้ที่อยู่ต่อความคิดดีคิดชั่วต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในใจ เพราะถ้าเรา
ไม่รู้ที่อยู่เหล่านั้น ไม่มีสติ อวิชชาก็ห่อหุ้ม อวิชชาคือความไม่รู้
ถ้าไม่มีวิชา ขาดความเข้าใจในสิ่งใด เรียกว่าอวิชชา อวิชชาอยู่
ตรงไหนต้นตอหาที่อยู่ตรงนั้น การที่จะไม่รู้ไม่เข้าใจในสิ่งใดโดยไม่มี
ต้นตอหาในสิ่งนั้น เป็นไปไม่ได้ เพราะอวิชชากับต้นตอหาอยู่ด้วยกัน
ขาดปัญญาตรงไหน มันพร้อมที่จะเสียตรงนั้น ความอยากได้

อยากมี อยากเป็น ไม่อยากได้ ไม่อยากมี อยากไม่มี อยากจะหนี
จากสิ่งนั้น ไม่อยากจะต้องเผชิญกับสิ่งนั้น ไม่อยากต้องยุ่งกับสิ่งนั้น
ทั้งหลายเหล่านี้ ย่อมเกิดขึ้นรังความใจของเรา

ดังนั้นท่านสอนให้เรารักษา “ตัวรู้” ไว้อยู่ตลอดเวลา ถ้ามี
“ตัวรู้” อยู่ในใจ รู้บาป รู้บุญ รู้คุณ รู้โทษ ก็มีกัลยาณมิตรอยู่
กับเราตลอดเวลา สติอยู่กับเรา จะทำอะไรที่ไม่ถูกต้อง สติก็
อุตส่าห์บอก ไม่ถูกนะ ! บาปนะ ! อย่างนี้จะเป็นสิริมงคล ถ้าหาก
ว่าเรามีสติ เปรียบเสมือนมีอาจารย์ภายในใจของเรา คอยตักเตือน
อยู่ตลอดเวลา

บางทีสติก็บอกว่าไม่ถูก ผิดนะ ! บาปนะ ! แต่จิตใจอีกเหิม
มันไม่ยอม ตอบสติว่า ไม่เป็นไร ช่างเถอะ อย่าคิดมาก เอาเลย !
ตัวนี้แหละ อันตรายจริง ๆ เป็นตัวมาร เราต้องฝึก ต้องอดทน
เมื่อเรารู้ว่าตัวนี้ตัวมารตัวกิเลส เราอย่าไปยอมมันเป็นอันขาด ยืน
หยัดอยู่ในหลักการของตัวเอง ต้องเด็ดขาดสักหน่อยนะ เวลากิเลส
มันมาขอร้องหรือโ้โลมให้เราทำในสิ่งเสื่อมเสีย สิ่งที่เรารู้ว่าไม่ดี
ทุกครั้งที่เรารู้ว่าสิ่งที่กำลังทำไม่ดี แต่ขึ้นทำนั้นเป็นบาปเป็นกรรม
เป็นการไม่จงรักภักดี ไม่กตัญญูต่อพระพุทธเจ้าเลย ท่านก็อุตส่าห์
สอนเรา ครูบาอาจารย์ก็อุตส่าห์สอนเรา เราเป็นผู้มีบุญที่ได้มีโอกาส
รับฟังคำสั่งสอนในเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ ถ้ารู้แล้วยังไม่ทำตาม
เป็นการทำร้ายตัวเองโดยแท้ อยู่ที่ไหน เราต้องมีสติ เพราะถ้าไม่มี
สติ อวิชชาจะเกิด ตัณหาจะเกิด นิสัยเสียต่าง ๆ ก็ได้รับการบำรุง
บางคนถึงจะเข้ามาอยู่ในวัด ก็ยังไม่ยอมสำรวจไม่ยอมเจริญสติก็มี

จงมีสติเป็นที่พึ่ง เรามีสติที่ไหนก็อยู่กับธรรมะที่นั่น ไม่ผิดพลาดในทีนั้น สถานที่เราอยู่ถึงจะกลางกรุงก็ตาม มีสติอยู่ในใจก็สงบเหมือนวัดป่าก็ได้ ส่วนผู้อุตสาหมาอยู่ในวัดแล้วปล่อยสติให้ขาดบ่อย ๆ ในขณะที่ไม่รู้ตัว วัดก็ไม่ใช่วัดสำหรับผู้นั้นในขณะที่นั้นซ้ำร้าย เผลอแล้วอาจทำลายบรพยากาศที่อบอุ่นและสามัคคีของชาววัดคนอื่นไปเสียด้วย เพราะผู้ไม่มีสติทำอะไรก็ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อคนอื่น เชื้อพียงแต่อาภรณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง จึงพร้อมที่จะทำให้คนอื่นที่ตั้งใจมาอยู่วัด ไม่ค่อยได้อยู่วัดเหมือนกัน บาปกรรมก็ทวีขึ้น ความสงบได้แต่ชื่อ ฉะนั้นผู้ต้องการอยู่ที่วัดอย่าให้แม่เหล็กแห่งโลกดึงดูดไป สรรวมกาย วาจา ใจ เพื่อประโยชน์ตนและประโยชน์คนอื่น เอาใจเขาใส่ใจเรา

มาตรฐานของวัดมันสูงกว่ามาตรฐานของสังคมโลก บางสิ่งที่ชาวโลกเขาทำกันโดยถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา คนวัดรังเกียจถือว่าเป็นไม่ธรรมดาสำหรับผู้ละอายและเกรงกลัวบาป ถ้าธรรมดาก็ธรรมดาของกิเลส ไม่ใช่ธรรมดาของทางสายกลาง คนที่อยู่ในที่รกรุงรังเขาเห็นของสกปรกก็ไม่ค่อยได้คิดอะไร เพราะถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาของที่รก แต่คนที่อยู่ในที่สะอาด ก็รู้สึกว่าเป็นสกปรกแม้แต่เล็กน้อยเป็นมลทิน รู้สึกว่าเป็นปัญหาที่ต้องแก้

บางคนเข้าวัดใหม่ ๆ มักจะสงสัย ดูเหมือนกับว่าจิตใจมีกิเลสมากกว่าอยู่ที่บ้าน ที่จริงไม่ใช่ เพียงแต่ว่าฉากขาว ของเปื้อนเห็นได้ชัดขึ้น ดังนั้น ผู้ที่มาวัดต้องปรับการประพฤติของตนให้เข้ากับมาตรฐานของวัด อย่าเพิ่งดึงมาตรฐานของวัดลงไปสู่มาตรฐาน

ส่วนตัว อย่างนำนิสัยเสียดั้งเดิมเข้ามาแพร่เชื้อโรคในหมู่อุบาสก อุบาสิกาเลย เอาของโลกมาทับถมวัดจะน่าเกลียด เอาความดีของเรา มาเสริมความดีของเขาดีกว่า ให้เราทุกคนสังวรสำรวม โดยเฉพาะในการพูด

อยู่ในวัดเราจะคุยเหมือนที่บ้านไม่ได้ ต้องพูดแต่เรื่องที่น่าฟัง ผู้ชอบพูดหยาบต้องงดโดยเด็ดขาด ใครชอบถากถางเสียดสี ชอบ กระแนะกระเหน็บ อยู่นอกกำแพงดีกว่า มาวัดจะพูดอย่างนั้นไม่ได้ แต่พูดอะไรก็ตาม พยายามให้เป็นสุภาพสันติ คือพูดเรื่องจริงที่เป็นประโยชน์ ฤกษ์กาลเทศะ ด้วยความหวังดี และด้วยสำนวนอ่อนโยน แล้วพิจารณาคำพูดของตัวเองบ่อย ๆ ว่าพูดอย่างนี้เหมาะไหมกับการ เป็นลูกศิษย์ของครูบาอาจารย์ ถ้ามบ่อย ๆ ว่า ถ้าเกิดครูบาอาจารย์ ที่เราเคารพนับถือที่สุดเช่นหลวงพ่อบุชา ได้ทราบที่เรา กำลังจะพูดอะไร ท่านจะพอใจไหม ท่านจะสาธุไหม วาจาของเราอยู่ในระดับที่เรียกว่าอริยชั้นธศีล เป็นที่พอใจของพระอริยเจ้าหรือยัง

การเข้าวัดก็เพื่อยกฐานะของตัวเองให้สูงขึ้น ในเบื้องต้น ต้องกระเสือกกระสนให้จิตออกจากที่มีดขึ้นไปอยู่บนทางไปสู่อแดนสว่าง พระพุทธองค์ให้เราไม่สันโดษกับสิ่งดีที่เราได้เจริญแล้ว แต่ให้เราหมั่นทำให้ความดีนั้นดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เห็นแสงอยู่ปลายอุโมงค์ต้องเดินให้ถึง ทางก็พอเดินได้ ขาเราก็มี เราจะมัวโง่โง่ทำไม

มาถึงศีลในวัด ต้องถือนะ คือต้องถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ การถือว่สิ่งใดสำคัญคือการปลุกศรัทธาในสิ่งนั้น เมื่อเรามีศรัทธาแรงกล้าในการพัฒนาตน ทั้งทางกาย วาจา และใจ ความเพียร

พยายามยอมเกิดตามมา พระพุทธองค์ตรัสว่า ตอนล้างมือ มือซ้ายชำระมือขวา มือขวาก็ชำระมือซ้าย ตอนชำระจิต ศิลชำระปัญญา ปัญญาชำระศีล เข้าวัดต้องมีการละการบำเพ็ญทุกครั้งจึงจะเป็นการเข้าวัดที่สมบูรณ์ เครื่องมือที่ต้องใช้คือ ศิล สมาธิ ปัญญา

เข้ามาในวัดแล้ว ให้กล้าขัดเกลานิสังยเก่า ถึงแม้ว่าจะรู้สึกอึดอัดไม่สบาย เป็นทุกข์บ้าง มันก็ยังคุ้มค่าอยู่หรอก คนเราได้ทำทุกครั้งที่ไม่ยอมทำตามกิเลส อยู่ในวัดเราจะทำทุกสิ่งทุกอย่างตามใจพูดอะไรตามใจไม่ได้ เพราะอะไร เพราะใจเรามันยังไม่ถึงธรรม ถ้าหากว่าเราปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบแล้ว จิตกับธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้วก็ไม่เป็นไร จะทำอะไรก็ได้ พูดอะไรก็ได้ เพราะเจตนาละเมิดจะหมดไปแล้ว กาย วาจา ใจ จะเรียบร้อยดิงามโดยธรรมชาติ ปลอดภัย ผู้ที่เข้าถึงธรรมแล้วจะเปียดเบียนคนอื่นไม่เป็น จะโกหกใครไม่เป็น จะหลอกลวงคนอื่นไม่เป็น จิตที่เข้าถึงธรรมะแล้วบริสุทธิ์ เจตนาที่เศร้าหมองไม่สามารถปรากฏในจิตใจของท่านผู้นั้นได้นี้ คือเป้าหมายที่เราต้องพยายามบรรลุ

ส่วนผู้ที่ยังไม่เข้าถึงธรรมมักชอบเข้าข้างตัวเอง จึงต้องสำรวจตัวเองระวังอยู่ตลอดเวลา ไม่เชื่อความคิดมากเกินไป เราประมาทไม่ได้แม้วินาทีเดียว สติย่อหย่อนเมื่อไหร่ sniper (คนลอบดักยิง) คือกิเลสจะจัดการทันทีเมื่อนั้น เราใช้ความเพียรด้วยปัญญาอย่างต่อเนื่อง ไม่ยอมถอย ไม่ต้องสงสัย การเจริญในธรรมยอมเกิดขึ้น

ให้เข้าวัดเพื่อปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นที่เรามี ว่าของเรา เข้าวัดอย่าให้มีความรู้สึกอย่างนี้เลย แม้ความยึดมั่นว่า วัดของเรา

(ดีกว่าของเขา) ครูบาอาจารย์ของเรา (เก่งกว่าของเขา) ก็อันตราย
อย่ายินดีความคิดอย่างนั้นเลย จิตใจเราพ้นจากความยึดติดทั้ง
หลายคือจิตประเสริฐ ขอให้เราทั้งหลายได้เข้าถึงความประเสริฐ
และความเกษมของจิตที่เป็นอิสระจากการบีบคั้นของกิเลสทุกคน
ทุกท่าน เทอญ